

Anotace - Síla moci aneb moc v průběhu historie

Síla moci. Dvě slova, pod kterými si toho lze představit mnoho. Jak byla brána moc v historii? Jak je brána teď a jak bude do budoucna? Jak různé režimy a vládnoucí systémy s mocí nakládaly? To vše jsou otázky, které jsme si pro začátek našeho projektu položili a na které jsme hledali odpovědi. Moc je abstraktní neexistující věc, a přesto mít ji je mnohdy rozhodující. Její zneužití je jednoduché a většinou katastrofální, což nám historie i několikrát ukázala...

SÍLA MOCI

ANEB MOC V PRŮBĚHU HISTORIE

CO JE TO MOC?

„Muž by měl být posuzován podle toho, jak jedná, když má moc.“¹

Platón (427-347 př.n.l.)

Co je to moc? Okolo této otázky se točí celá naše práce. Samozřejmě, prozkoumáváme i jiné otázky, ale to neznamená, že není téma centrální, kterým je právě věc definice. Totiž. V každé serióznější vědecké práci se na začátku musí definovat pojmy, proto tato otázka není jen ústředí, ale i úvodní naší práce. Zamysleme se tedy, který vztah popisuje moc? Jak nás naučil náš profesor fyziky, konstanty úměrnosti, kterou moc určitě je, vždycky pojmenováváme podle jejich výrazné vlastnosti relativně ke vztahu, ve kterém figurují. Kdo je tedy mocný a v jakém prostředí? Základní představou užívání moci je to, že je to míra vlivu, mocný = vlivný, resp. pojem moc je podmnožinou pojmu vliv.

¹ - Překlad z angličtiny.

ZÍSKÁVÁNÍ MOCI

Jelikož mi připadá zbytečné popsat proces přístupu k moci v demokratických zřízeních (volby), zbývá mi věnovat se jen těm nedemokratickým/totalitním/monarchistickým. V tom mi pomůže Niccolo Machiavelli, jehož výkladu se přidržím.

„Pro ty, kteří získali vládu vlastním přičiněním, je obtížné knížectví získat, ale mnohem lehčí si je udržet. Pro ty, kteří se dostanou k moci díky náhodě a se štěstím, je snadné vládu získat, ale velmi obtížné ji udržet. Na cestě vzhůru většinou nemívají překážky, doslova letí k cíli. Potíže jim nastávají teprve ve chvíli, kdy se chopí vlády.“

Tímto způsobem Machiavelli generalizoval veškeré nástupy k moci do dvou způsobů: díky štěstí a pomocí vlastní snahy.

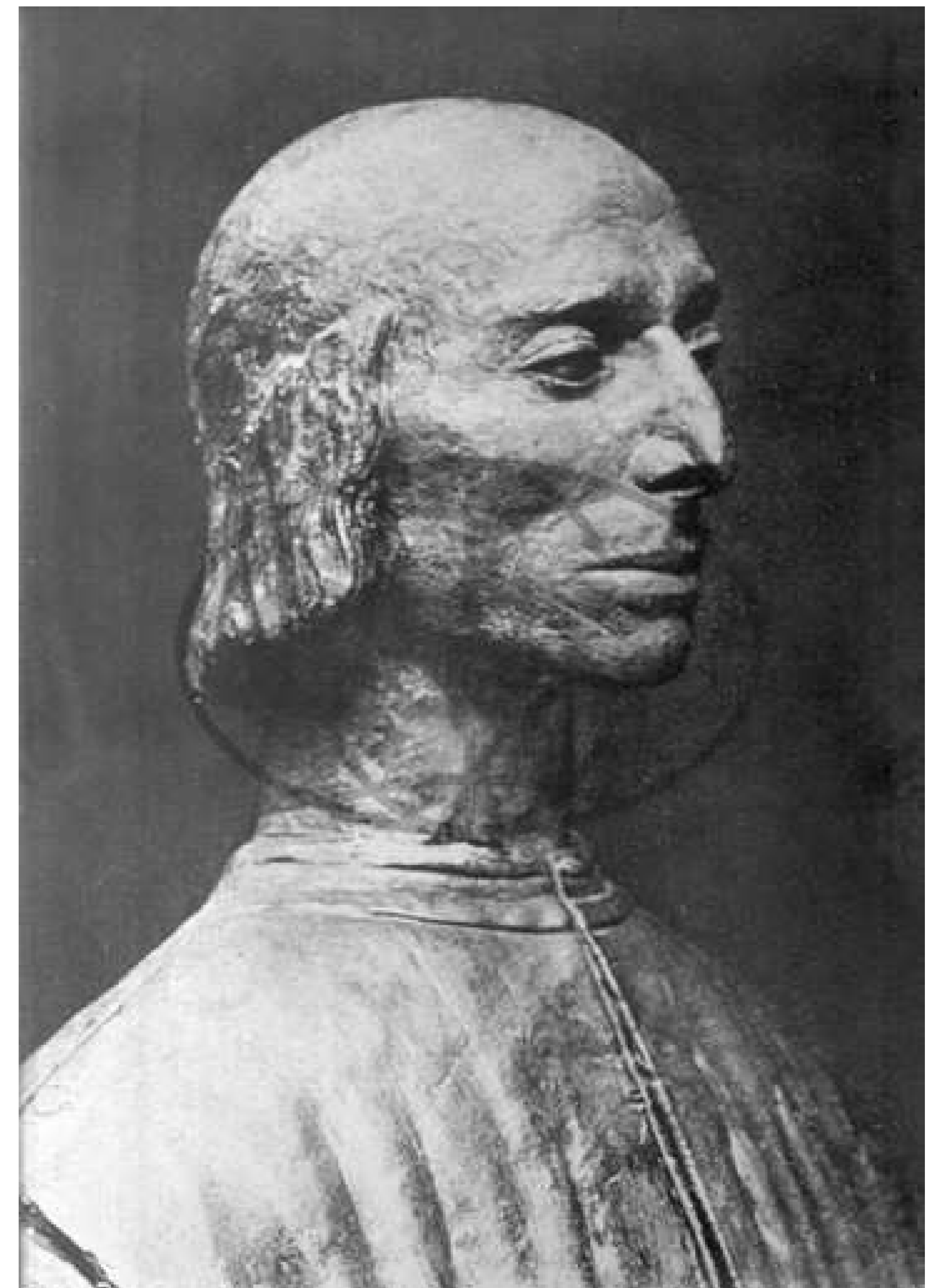
Výše zmíněný autor psal, že hned po získání moci musí vládce zapustit hluboké kořeny, tj. vyvrátit staré a nastolit nové pořádky.

Z toho poměrně logicky vyplývá, že ten, kdo získal království vlastní silou by neměl mít takový problém udržet se v něm, protože v porovnání se získáváním moci není její udržení natolik obtížné.

Naopak když získáme moc vlivem štěstí, nejsme tak, lidově řečeno, pevní v kramflecích. Nebyli jsme totiž příčinou našeho vlastního vzestupu. A jakmile je důvod našeho vladařství mimo nás, dělá nás závislým na objektech vně. To pro absolutistického vladaře vskutku není dobré.

Závěrem: nejlépe se u moci drželi ti, kteří se k ní dostali vlastní snahou a hned na začátku své vlády zavedli nové pořádky.

Tolik k získávání moci.

SYSTÉMY MOCI

Všichni známe nejzákladnější dělení politické moci na totalitní a demokratickou vládu. Vůdci totalitních režimů neuznávají, že by jejich moc měla být něčím omezována. Snaží se všem vnutit svoji ideologii. V důsledku jejich vládnutí zaniká hranice mezi společenským a soukromým životem, zaniká svoboda slova a uzavírají se hranice. Často využívá cenzury, tajné policie a státních bezpečnostních složek k udržování pořádku. Moc zákonodárnou, výkonnou a právní má na starosti jedná skupina smýšlející stejnou ideologií, nebo lidé touto skupinou prověřeni.

Demokratické režimy fungují na principu toho, že se lidé podílejí na státní správě, buď přímo formou referenda např. Švýcarsko, nebo nepřímo tím, že si zvolí někoho kdo je bude reprezentovat a rozhodovat v jejich zájmu. Není zde jedna ideologie, která by říkala jak přesně vládnout, ale objevuje se zde několik způsobů jak stát spravovat a ty se musí nějak dohodnout. Je zde svoboda slova a hranice jsou otevřené. Moc zákonodárnou, výkonnou a právní mají na starost tři různé orgány, které pracují nezávisle na sobě a nepodléhají jinému vyššímu orgánu, tím je zajištěna jejich objektivita.

HISTORIE MOCI - STAROVĚK

První státy, které vznikly během starověku (Mezopotámie, Egypt, starověká Indie, starověká Čína, antické Řecko, antický Řím) rozdělujeme do dvou skupin, na starobylé despotie (Mezopotámie, Egypt, starověká Indie, starověká Čína) a na antické státy (antické Řecko, antický Řím), podle systému vlády. Ve starobylých despotiích byl panovník prostředník boha na zemi (např. Mezopotámie) nebo potomek boha (např. Egypt). Zde měli panovníci neomezenou moc a vládly až do své smrti. V antických státech byla snaha moc regulovat např. Sparta², kde sněm volí radu starších (28 mužů nad 60 let a 2 krále), která je mocí zákonodárnou a soudní, a 5 eforů dohlížejících na radu starší. Místo v radě starších je doživotní, kdežto efoři se volí každý rok noví. Na podobném systému fungovaly i Athény. Antický Řím má svůj politický systém o něco málo spleťejší, protože má více orgánů, které se vzájemně kontrolují. V antické Římě³ vzniklo právo veta, kdy tribun lidu mohl zakročit proti špatnému zacházení s plebejci (římský občan, který nepatřil do původního osídlení, a proto měli méně práv). Kromě politické moci byla důležitou i moc náboženských představitelů např. kněžích, kteří se ve společenských pyramidách drželi vždy na vyšších příčkách.

Ve starověkém Egyptě uctívali více bohů, někdy i zvířat, v jejich čele stál Amon (Re)⁴ - bůh slunce, který byl většinou spojován s faraonem. Egypťané neměli moc vyvinutý systém kosmologie ani legendy o vzniku člověka, nicméně to dohnali rozvinutým děním v posmrtném životě.

Mezopotámie byla také polyteistickým náboženstvím a již ve starém Sumeru měla několik set bohů, protože každé město si svoje bohy pojmenovalo různě a také si vybralo jiného boha, jenž město reprezentoval. Z důvodu velkého množství byly snahy bohy katalogizovat. Bohové byli rozdělováni do dvojic - bůh a jeho manželka, nebo do trojic - bůh, jeho manželka a jeho sestra, nebo podle obětí.

Jak v Egyptě, tak v Mezopotámii⁵ měli bohové představovat složky přírody, na nichž závisel jejich život (např. množství úrody) a díky nimž si vysvětlovali některé zákonitosti (cyklus života, záplavy). Takže byli důležití pro jejich životní jistotu - nemuseli se bát (?)

Starověká Indie je kolébkou dvou náboženství, která zůstala dodnes, jsou to Hinduismus a Buddhismus⁶. Nejdůležitější věcí, již měl Hinduismus ohlídat bylo chování, o což se postaral velice důkladně - podle svých činů máte dobrou, či špatnou karmu a to ovlivňuje reinkarnace. Buddhismus je založený na učení Siddhartha Gautama později známého jako Buddha (probuzený). Tento muž dosáhl ukončení svého utrpení odstraněním touhy po pomíjivých věcech a odstraněním své neznalosti, a rozhodl se o tuto svoji zkušenost podělit s ostatními lidmi a ti se pokoušejí o totéž po jeho vzoru.

V starověké Číně vznikla také dvě náboženství - Taoismus⁷ a Konfucianismus⁸. Taoismus říká že by vše mělo být ve vzájemné rovnováze - muž a žena, nebesa a země, jin a jang. Správnou životní cestou by mělo být žít v souladu s přírodou. Konfucianismus staví do popředí rozum, odpovědnost, pozitivní postoj ke světu, ale i podřízenost řádu. Podle pěti základních vztahů - otec - syn, mladší bratr - starší bratr, manžel - manželka, panovník - podaný, přítel - přítel. Tyto vztahy ovlivňují Čínu doposud (stále je hlavou rodiny muž).

Náboženství antického Řecka přejali i Římané takže jsou až na malé odchylky stejná. Náboženství jsou monoteistická a velice propracovaná, je zde popsán rodokmen bohů (až k prarodičům hlavní trojice). Všichni bohové žijí na hoře Olymp (kromě Poseidona, který žije v moři a Háda, který žije v podsvětí) odkud shlížejí na život lidí.

² - Heslo: Sparta; ANTIKA [online]. c2004 [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: < <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1317>>

³ - Heslo: Politické zřízení a úřední funkce v Římě; ANTIKA [online] c2004 [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1493>>

⁴ - Heslo: Egyptští bohové; Starověký Egypt [online]. c2019 [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://www.starovekyegypt.net/seznam-egyptskych-bohu/prehled-bohu-egypta-a.php>>

⁵ - Heslo: Bohové Sumeru; The Ethnologist [online]. c2015 [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<https://ethnologist.info/section/svetove-arealy/blizky-vychod/starovek/bohove-sumeru-an-enlil-a-enki/>>

⁶ - Heslo: Buddhismus; Buddhismus [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://www.buddhismus.cz/>>

⁷ - Heslo: Taoismus; Světová náboženství [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://www.svetova-nabozenstvi.cz/taoismus/>>

⁸ - Heslo: Konfucianismus; Světová náboženství [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: < <http://www.svetova-nabozenstvi.cz/konfucianismus/>>;

HISTORIE MOCI - STŘEDOVĚK

Ve středověku převládá státní útvar království s dědičným právem na trůn, kde vládne za panovnický rod král s téměř absolutní operativní mocí do své smrti či svržení.

A proč nemá panovník absolutní moc?

Pod králem je ještě šlechta, která má svou významnou roli, avšak ještě nad každým panovníkem je církev, která si sama vládce dosazuje. Žádný panovník nemůže vládnout bez požehnání církve a pokud by tak učinil, je označen za kacíře a svržen.

Církev vládne pomocí největší ideologie dějin, o kterou se opírá každý vládce, a to je náboženství, které využívá víry, strachu, pověřčivosti...

Církev má tak největší moc, v čele s papežem, který se dá označit za absolutního vládce, která je nedotknutelná.

Samotným vládcům ideologie náboženství vyhovuje, neboť jim pomáhá naplnit své účely, viz. kleptokracie. Proto vládci nechávají utvrzovat náboženství, staví kostely, dotují církev, ale především kvůli náboženství i válčí, viz. Křížové výpravy.

Jednou z hlavních idejí, tedy nástroj k ovládnutí lidí, je v náboženství posmrtný život. Lidé v ní hledají naději, že za jejich činy chtěné od církve budou v jejich posmrtném životě odměněny, ale také mají strach z toho, že skončí v očistci. Pokud tedy někdo postrádá tu víru, je mu přidělen strach.

HISTORIE MOCI - NOVOVĚK

Novověk z hlediska moci můžeme sledovat zajímavým především proto, že se v něm po několika stoletích znovu objevují a rozšiřují demokratické formy republik a monarchií. Jako příčinu tohoto vývoje můžeme s největší pravděpodobností označit renesanci, navýšení průměrné úrovně vzdělání a přechod na kapitalistický ekonomický model podnícený industrializací.

Nedá se takto ovšem zdaleka popsat celý novověk, neboť v raném novověku, tedy období obvykle se datujícím mezi koncem středověku (většinou udávaný na přelomu 15. a 16. století) a Velkou francouzskou revolucí (1789), sice rostla moc jednotlivých států získaná převážně pomocí kolonizace a s tím spojeným vykořisťováním slabších či neexistujících politických uskupení a taktéž skomíralo feudální uskupení, nahrazované společností tvořenou stavy, které se méně (francouzské Generální stavy), či více (svrchovanost britského parlamentu stanovená dokumentem Bill of rights - 1689) podílejí na ovládnutí a chodu státu, ale i přesto stále ve většině evropských států převládal absolutismus, což například dobře dokazuje údajný výrok francouzského krále Ludvíka XIV. (1638 - 1715) : „*Stát jsem já.*“

Ke zlomu však dochází s již výše zmíněnou Velkou francouzskou revolucí, která v Evropě rozdmýchala oheň změn a revolucí, jenž do konce novověku (tedy nejpozději do začátku 1. světové války) pohltit většinu tehdejších evropských států a vyústil v šíření parlamentarismu a vytvoření mnoha demokratickým režimů.

MODERNÍ DĚJINY - NACISMUS

Po roce 1918 se Německo ocitá v obrovské krizi, je uražená německá pýcha, obrovské požadavky Versaillské dohody jsou pro stát na pokraji zničení nesplnitelné a lidé jsou nespokojení, naštvaní, hladoví a s pocitem ukřivdění od celého světa. Přesně to je skvělou příležitostí pro manipulování lidí, a tak začnou stoupat extremistické názory, slučující se v jedné ideologii - nacismu. Názory, které hlásají jsou jako rajska hudba pro jejich uši. Němci jako národ nadřazené rasy jako ti, kdo mají vládnout světu, konečně někdo obvinil ty, kteří mohou za porážku Německa. Lidé tuto ideologii samozřejmě začali podporovat, hlásat tyto názory také. V roce 1933 se tato ideologie dostane k moci v čele s Adolfem Hitlerem. Ten se stal kancléřem a postupně centralizoval moc pouze a jen do svých rukou.

MODERNÍ DĚJINY - KOMUNISMUS

*„Kdyby byli komunisté na Sahaře, byl by i písek na příděl.”*⁹ – Winston Churchill (1874-1965)

Komunismus byl a je jedno z ústředních témat politických debat. Často na něj slýcháváme reference, obzvláště v dnešní vyhrocené době. Podívejme se však zpátky do minulosti, jak komunismus začínal? A jak moc se jeho momentální podoba liší od původního konceptu? Ústřední idejí komunismu se stává rovnost, nikoliv však rovnost ve smyslu rovnosti příležitostí, kterou se obhazuje kapitalismus, ale rovnost absolutní, majetková i právní. Idea komunismu je ovšem v reálném prostředí jiná. Adam Smith nám ukazuje, že třídní boj je věc přirozená. Některé profese jsou obecně užitečnější. Komunismus pak přechází v jinou formu, nesnaží se o rovnost právní, neboť ta je v široké společnosti (například národ) nemožná, ale o rovnost ekonomickou, přerozděluje kapitál a snaží se udělat majetkovou rovnost. Tohoto cíle se snaží docílit různě. Marx tyto myšlenky ale viděl jinak. Myslel si, že třídní boj je nepřirozený. Lidé touží po rovnosti, to, jak vyšší vrstvy nehodlají spadnout je způsobeno tím, že nezažily pravou rovnost, vždyť i oni se často smilují nad chudými. Jeho myšlenky pak převzali jiní lidé, převážně dělnictvo, kterému se zdály atraktivní. Tyto myšlenky se dále předávaly komunismus se stával vzdálenějším a vzdálenějším od základního nápadu. Dnes všude slyšíme o marxistických institucích, vědí však lidé, co to znamená? Ideje komunismus se stávají prostředkem populismu, původní ideály jsou tytam.

⁹ - Překlad z angličtiny.

BUDOUCNOST

Jak bude vypadat budoucnost? Co tentokrát ovládne svět a získá moc? Tyto a jiné otázky si lidé pokládají od nepaměti. Lidé vždy zajímalo, co se bude dít v budoucnu. Proto pojďme taky alespoň uvažovat o tom, co tak asi nás čeká v nejbližším budoucnu a kdo bude mít v rukou moc nad námi.

Umělá inteligence nebo taky AI(angl.: artificial intelligence). Určitě jste se už někdy setkali s tímto pojmem, protože momentálně se vyskytuje všude. Ve zprávách, v médiích. Mluví se o tom. Je to teď momentálně ústřední téma všech futurologů a nejen jich. Také spisovatelé se vyjadřovali na toto téma. Jejich vyjádření můžeme zpozorovat v knihách a ve filmech, jako příklad v literatuře můžu uvést „Neuromancer“, „Já, robot“ a z filmů legendární „Matrix“ nebo „Blade Runner“. Nejčastěji se vyskytuje jako médium, které zničilo nebo zhoršilo život lidstvu. Tím si můžeme uvědomit, že představa systému, který může pracovat a existovat bez pomoci člověka, je děsivá. Ale nejdříve si musíme vyjasnit, co to vůbec Umělá inteligence znamená.

“Umělá inteligence je věda o vytváření strojů nebo systémů, které budou při řešení určitého úkolu užívat takového postupu, který - kdyby ho dělal člověk - bychom považovali za projev jeho inteligence“(Marvin Minsky, 1967). AI je myšlena, jako program, který má pomáhat lidem při činnostech, na které lidský mozek už nestačí nebo které už jsou systematické. Ale docela dost lidí se bojí toho, že AI může někdy přesáhnout svojí hlavní myšlenku, proč byla vytvořena, protože už v naší době řídí poměrně hodně činností a v budoucnu toho bude možná řídit ještě více. Možná někdy se stane systémem, co se sám sebe bude programovat, co se sám bude učit a který už nebude vázaný na pomoc lidí a může se pak stát soběstačný. Bude mít svou vlastní mysl. Jakou roli pak budou mít lidé? Na tohle se dá nazírat různými způsoby. Klady toho, že všechno bude kontrolovat AI je například to, že systém všechny procesy bude řídit o mnohem líp. Nebude zde lidský faktor, protože právě on způsobuje zásadní problémy. Lidé se řídí svými zájmy, neboli řešení je subjektivní, a AI se bude řídit zájmu společnosti, řešení objektivní, tak aby řešení vyhovovalo systému.

Bude tedy vše nakonec řídit AI? Mým předpokladem je, že ano. Bude moci zvažovat a přijímat zásadní řešení v životě států, popř. světa. Bude tato řešení přijímat tak, aby to prospělo všem, což je zásadní pro společnost, protože jedinec by v tomto případě přijal řešení, které je výhodné jen pro něj.

Je to teda ten nejlepší způsob vládnutí, když je vše objektivní a zaměřeno na společnost? Myslím, že na tuto otázku si všichni musí odpovědět sami.

Síla moci aneb moc v průběhu historie

Únor 2019 v Praze

Tereza Benešová, Milana Dejaková, Michelle Diane Encinas, Jiří Křeček, Marek Maxa, Eliška Nevšimalová, Petr Pavlín, David Pokorný, Josef Vácha, Vojtěch Votruba

Obsah

ÚVOD – Co je to moc?	3
Získávání moci	4
Systémy moci	5
Historie moci – Starověk	6
Historie moci – Středověk	8
Historie moci – Novověk	9
Moderní dějiny - Nacismus	11
Moderní dějiny – Komunismus	12
Budoucnost	13

ÚVOD – Co je to moc?

„Muž by měl být posuzován podle toho, jak jedná, když má moc.“¹ – Platón (427-347 př.n.l.)

Co je to moc? Okolo této otázky se točí celá naše práce. Samozřejmě, prozkoumáváme i jiné otázky, ale to neznamená, že není téma centrální, kterým je právě věc definice. Totiž. V každé serióznější vědecké práci se na začátku musí definovat pojmy, proto tato otázka není jen ústředí, ale i úvodní naší práce. Zamysleme se tedy, který vztah popisuje moc? Jak nás naučil náš profesor fyziky, konstanty úměrnosti, kterou moc určitě je, vždycky pojmenováváme podle jejich výrazné vlastnosti relativně ke vztahu, ve kterém figurují. Kdo je tedy mocný a v jakém prostředí? Základní představou užívání moci je to, že je to míra vlivu, mocný = vlivný, resp. pojem moc je podmnožinou pojmu vliv.

¹ Volný překlad z angličtiny.

Získávání moci

Jelikož mi připadá zbytečné popsat proces přístupu k moci v demokratických zřízeních (volby), zbývá mi věnovat se jen těm nedemokratickým/totalitním/monarchistickým. V tom mi pomůže Niccolo Machiavelli, jehož výkladu se přidržím.

„Pro ty, kteří získali vládu vlastním přičiněním, je obtížné knížectví získat, ale mnohem lehčí si je udržet. Pro ty, kteří se dostanou k moci díky náhodě a se štěstím, je snadné vládu získat, ale velmi obtížné ji udržet. Na cestě vzhůru většinou nemívají překážky, doslova letí k cíli. Potíže jim nastávají teprve ve chvíli, kdy se chopí vlády.“

Tímto způsobem Machiavelli generalizoval veškeré nástupy k moci do dvou způsobů: díky štěstí a pomocí vlastní snahy.

Výše zmíněný autor psal, že hned po získání moci musí vládce zapustit hluboké kořeny, tj. vyvrátit staré a nastolit nové pořádky.

Z toho poměrně logicky vyplývá, že ten, kdo získal království vlastní silou by neměl mít takový problém udržet se v něm, protože v porovnání se získáváním moci není její udržení natolik obtížné.

Naopak když získáme moc vlivem štěstí, nejsme tak, lidově řečeno, pevní v kramflecích. Nebyli jsme totiž příčinou našeho vlastního vzestupu. A jakmile je důvod našeho vladařství mimo nás, dělá nás závislým na objektech vně. To pro absolutistického vladaře vskutku není dobré.

Závěrem: nejlépe se u moci drželi ti, kteří se k ní dostali vlastní snahou a hned na začátku své vlády zavedli nové pořádky.

Tolik k získávání moci.

Systemy moci

Všichni známe nejzákladnější dělení politické moci na totalitní a demokratickou vládu.

Vůdci totalitních režimů neuznávají, že by jejich moc měla být něčím omezována. Snaží se všem vnutit svoji ideologii. V důsledku jejich vládnutí zaniká hranice mezi společenským a soukromým životem, zaniká svoboda slova a uzavírají se hranice. Často využívá cenzury, tajné policie a státních bezpečnostních složek k udržování pořádku. Moc zákonodárnou, výkonnou a právní má na starosti jedná skupina smýšlející stejnou ideologií, nebo lidé touto skupinou prověřeni.

Demokratické režimy fungují na principu toho, že se lidé podílejí na státní správě, buď přímo formou referenda např. Švýcarsko, nebo nepřímo tím, že si zvolí někoho kdo je bude reprezentovat a rozhodovat v jejich zájmu. Není zde jedna ideologie, která by říkala jak přesně vládnout, ale objevuje se zde několik způsobů jak stát spravovat a ty se musí nějak dohodnout. Je zde svoboda slova a hranice jsou otevřené. Moc zákonodárnou, výkonnou a právní mají na starost tři různé orgány, které pracují nezávisle na sobě a nepodléhají jinému vyššímu orgánu, tím je zajištěna jejich objektivita.

Historie moci – Starověk

První státy, které vznikly během starověku (Mezopotámie, Egypt, starověká Indie, starověká Čína, antické Řecko, antický Řím) rozdělujeme do dvou skupin, na starobylé despotie (Mezopotámie, Egypt, starověká Indie, starověká Čína) a na antické státy (antické Řecko, antický Řím), podle systému vlády. Ve starobylých despotiích byl panovník prostředník boha na zemi (např. Mezopotámie) nebo potomek boha (např. Egypt). Zde měli panovníci neomezenou moc a vládly až do své smrti. V antických státech byla snaha moc regulovat např. Sparta², kde sněm volí radu starších (28 mužů nad 60 let a 2 krále), která je mocí zákonodárnou a soudní, a 5 eforů dohlížejících na radu starší. Místo v radě starších je doživotní, kdežto efoři se volí každý rok noví. Na podobném systému fungovaly i Athény. Antický Řím má svůj politický systém o něco málo spletitější, protože má více orgánů, které se vzájemně kontrolují. V antické Římě³ vzniklo právo veta, kdy tribun lidu mohl zakročit proti špatnému zacházení s plebejci (římský občan, který nepatřil do původního osídlení, a proto měli méně práv). Kromě politické moci byla důležitou i moc náboženských představitelů např. kněžích, kteří se ve společenských pyramidách drželi vždy na vyšších příčkách.

Ve starověkém Egyptě uctívali více bohů, někdy i zvířat, v jejich čele stál Amon (Re)⁴ - bůh slunce, který byl většinou spojován s faraonem. Egyptané neměli moc vyvinutý systém kosmologie ani legendy o vzniku člověka, nicméně to dohnali rozvinutým děním v posmrtném životě.

Mezopotámie byla také polyteistickým náboženstvím a již ve starém Sumeru měla několik set bohů, protože každé město si svoje bohy pojmenovalo různě a také si vybralo jiného boha, jenž město reprezentoval. Z důvodu velkého množství byly snahy bohy katalogizovat. Bohové byli rozdělováni do dvojic - bůh a jeho manželka, nebo do trojic - bůh, jeho manželka a jeho sestra, nebo podle obětí.

Jak v Egyptě, tak v Mezopotámii⁵ měli bohové představovat složky přírody, na nichž závisel jejich život (např. množství úrody) a díky nimž si vysvětlovali některé zákonitosti (cyklus života, záplavy). Takže byli důležití pro jejich životní jistotu - nemuseli se bát (?)

Starověká Indie je kolébkou dvou náboženství, která zůstala dodnes, jsou to Hinduismus a Buddhismus⁶. Nejdůležitější věcí, již měl Hinduismus ohlídat bylo chování, o což se postaral velice

² Heslo: Sparta; ANTIKA [online]. c2004 [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1317>>

³ Heslo: Politické zřízení a úřední funkce v Římě; ANTIKA [online] c2004 [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1493>>

⁴ Heslo: Egyptští bohové; Starověký Egypt [online]. c2019 [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://www.starovekyegypt.net/seznam-egyptskych-bohu/prehled-bohu-egypta-a.php>>

⁵ Heslo: Bohové Sumeru; The Ethnologist [online]. c2015 [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<https://ethnologist.info/section/svetove-arealy/blizky-vychod/starovek/bohove-sumeru-an-enlil-a-enki/>>

⁶ Heslo: Buddhismus; Buddhismus [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://www.buddhismus.cz/>>

důkladně - podle svých činů máte dobrou, či špatnou karmu a to ovlivňuje reinkarnace. Buddhismus je založený na učení Siddhartha Gautama později známého jako Buddha (probuzený). Tento muž dosáhl ukončení svého utrpení odstraněním touhy po pomíjivých věcech a odstraněním své neznalosti, a rozhodl se o tuto svoji zkušenost podělit s ostatními lidmi a ti se pokoušejí o totéž po jeho vzoru.

V starověké Číně vznikla také dvě náboženství - Taoismus⁷ a Konfucianismus⁸. Taoismus říká že by vše mělo být ve vzájemné rovnováze - muž a žena, nebesa a země, jin a jang. Správnou životní cestou by mělo být žít v souladu s přírodou. Konfucianismus staví do popředí rozum, odpovědnost, pozitivní postoj ke světu, ale i podřízenost řádu. Podle pěti základních vztahů - otec - syn, mladší bratr - starší bratr, manžel - manželka, panovník - podaný, přítel - přítel. Tyto vztahy ovlivňují Čínu doposud (stále je hlavou rodiny muž).

Náboženství antického Řecka přejali i Římané takže jsou až na malé odchylky stejná. Náboženství jsou monoteistická a velice propracovaná, je zde popsán rodokmen bohů (až k prarodičům hlavní trojice). Všichni bohové žijí na hoře Olymp (kromě Poseidona, který žije v moři a Háda, který žije v podsvětí) odkud shlížejí na život lidí.

⁷ Heslo: Taoismus; Světová náboženství [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://www.svetova-nabozenstvi.cz/taoismus/>>

⁸ Heslo: Konfucianismus; Světová náboženství [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupný z WWW: <<http://www.svetova-nabozenstvi.cz/konfucianismus/>>

Historie moci – Středověk

Ve středověku převládá státní útvar království s dědičným právem na trůn, kde vládne za panovnický rod král s téměř absolutní operativní mocí do své smrti či svržení.

A proč nemá panovník absolutní moc?

Pod králem je ještě šlechta, která má svou významnou roli, avšak ještě nad každým panovníkem je církev, která si sama vládce dosazuje. Žádný panovník nemůže vládnout bez požehnání církve a pokud by tak učinil, je označen za kacíře a svržen.

Církev vládne pomocí největší ideologie dějin, o kterou se opírá každý vládce, a to je náboženství, které využívá víry, strachu, pověřivosti...

Církev má tak největší moc, v čele s papežem, který se dá označit za absolutního vládce, která je nedotknutelná.

Samotným vládcům ideologie náboženství vyhovuje, neboť jim pomáhá naplnit své účely, viz. kleptokracie. Proto vládci nechávají utvrzovat náboženství, staví kostely, dotují církev, ale především kvůli náboženství i válčí, viz. Křížové výpravy.

Jednou z hlavních idejí, tedy nástroj k ovládnutí lidí, je v náboženství posmrtný život. Lidé v ní hledají naději, že za jejich činy chtěné od církve budou v jejich posmrtném životě odměněny, ale také mají strach z toho, že skončí v očistci. Pokud tedy někdo postrádá tu víru, je mu přidělen strach.

Historie moci – Novověk

Novověk z hlediska moci můžeme sledovat zajímavým především proto, že se v něm po několika stoletích znovu objevují a rozšiřují demokratické formy republik a monarchií. Jako příčinu tohoto vývoje můžeme s největší pravděpodobností označit renesanci, navýšení průměrné úrovně vzdělání a přechod na kapitalistický ekonomický model podněcený industrializací.

Nedá se takto ovšem zdaleka popsat celý novověk, neboť v raném novověku, tedy období obvykle se datujícím mezi koncem středověku (většinou udávaný na přelomu 15. a 16. století) a Velkou francouzskou revolucí (1789), sice rostla moc jednotlivých států získaná převážně pomocí kolonizace a s tím spojeným vykořisťováním slabších či neexistujících politických uskupení a taktéž skomíralo feudální uskupení, nahrazované společností tvořenou stavby, které se méně (francouzské Generální stavby), či více (svrchovanost britského parlamentu stanovená dokumentem *Bill of rights* - 1689) podílejí na ovládnutí a chodu státu, ale i přesto stále ve většině evropských států převládal absolutismus, což například dobře dokazuje údajný výrok francouzského krále Ludvíka XIV. (1638 - 1715) : „*Stát jsem já.*“

Ke zlomu však dochází s již výše zmíněnou Velkou francouzskou revolucí, která v Evropě rozdmýchala oheň změn a revolucí, jenž do konce novověku (tedy nejpozději do začátku 1. světové války) pohltit většinu tehdejších evropských států a vyústil v šíření parlamentarismu a vytvoření mnoha demokratickým režimů.

Moderní dějiny - Nacismus

Po roce 1918 se Německo ocitá v obrovské krizi, je uražená německá pýcha, obrovské požadavky Versailleské dohody jsou pro stát na pokraji zničení nesplnitelné a lidé jsou nespokojení, naštvaní, hladoví a s pocitem ukřivdění od celého světa. Přesně to je skvělou příležitostí pro manipulování lidí, a tak začnou stoupat extremistické názory, slučující se v jedné ideologii - nacismu. Názory, které hlásají jsou jako rajská hudba pro jejich uši. Němci jako národ nadřazené rasy jako ti, kdo mají vládnout světu, konečně někdo obvinil ty, kteří mohou za porážku Německa. Lidé tuto ideologii samozřejmě začali podporovat, hlásat tyto názory také. V roce 1933 se tato ideologie dostane k moci v čele s Adolfem Hitlerem. Ten se stal kancléřem a postupně centralizoval moc pouze a jen do svých rukou.

Moderní dějiny – Komunismus

Kdyby byli komunisté na Sahaře, byl by i písek na přiděl.”⁹ – Winston Churchill (1874-1965)

Komunismus byl a je jedno z ústředních témat politických debat. Často na něj slýcháváme reference, obzvlášť v dnešní vyhrocené době. Podívejme se však zpátky do minulosti, jak komunismus začínal? A jak moc se jeho momentální podoba liší od původního konceptu? Ústřední idejí komunismu se stává rovnost, nikoliv však rovnost ve smyslu rovnosti příležitostí, kterou se obhajuje kapitalismus, ale rovnost absolutní, majetková i právní. Idea komunismu je ovšem v reálném prostředí jiná. Adam Smith nám ukazuje, že třídní boj je věc přirozená. Některé profese jsou obecně užitečnější. Komunismus pak přechází v jinou formu, nesnaží se o rovnost právní, neboť ta je v široké společnosti (například národ) nemožná, ale o rovnost ekonomickou, přerozděluje kapitál a snaží se udělat majetkovou rovnost. Tohoto cíle se snaží docílit různě. Marx tyto myšlenky ale viděl jinak. Myslel si, že třídní boj je nepřirozený. Lidé touží po rovnosti, to, jak vyšší vrstvy nehodlají spadnout je způsobeno tím, že nezažily pravou rovnost, vždyť i oni se často smilují nad chudými. Jeho myšlenky pak převzali jiní lidé, převážně dělnictvo, kterému se zdály atraktivní. Tyto myšlenky se dále předávaly komunismus se stával vzdálenějším a vzdálenějším od základního nápadu. Dnes všude slyšíme o marxistických institucích, vědí však lidé, co to znamená? Ideje komunismus se stávají prostředkem populismu, původní ideály jsou tytam.

⁹ Překlad z angličtiny.

Budoucnost

Jak bude vypadat budoucnost? Co tentokrát ovládne svět a získá moc? Tyto a jiné otázky si lidé pokládají od nepaměti. Lidi vždy zajímalo, co se bude dít v budoucnu. Proto pojďme taky alespoň uvažovat o tom, co tak asi nás čeká v nejbližším budoucnu a kdo bude mít v rukou moc nad námi. Umělá inteligence nebo taky AI(angl.: artificial intelligence). Určitě jste se už někdy setkali s tímto pojmem, protože momentálně se vyskytuje všude. Ve zprávách, v médiích. Mluví se o tom. Je to teď momentálně ústřední téma všech futurologů a nejen jich. Také spisovatelé se vyjadřovali na toto téma. Jejich vyjádření můžeme zpozorovat v knihách a ve filmech, jako příklad v literatuře můžu uvést „Neuromancer“, „Já, robot“ a z filmů legendární „Matrix“ nebo „Blade Runner“. Nejčastěji se vyskytuje jako médium, které zničí nebo zhorší život lidstvu. Tím si můžeme uvědomit, že představa systému, který může pracovat a existovat bez pomoci člověka, je děsivá. Ale nejdříve si musíme vyjasnit, co to vůbec Umělá inteligence znamená.

“Umělá inteligence je věda o vytváření strojů nebo systémů, které budou při řešení určitého úkolu užívat takového postupu, který - kdyby ho dělal člověk - bychom považovali za projev jeho inteligence“(Marvin Minsky, 1967). AI je myšlena, jako program, který má pomáhat lidem při činnostech, na které lidský mozek už nestačí nebo které už jsou systematické. Ale docela dost lidí se bojí toho, že AI může někdy přesáhnout svojí hlavní myšlenku, proč byla vytvořena, protože už v naší době řídí poměrně hodně činností a v budoucnu toho bude možná řídit ještě více. Možná někdy se stane systémem, co se sám sebe bude programovat, co se sám bude učit a který už nebude vázaný na pomoc lidí a může se pak stát soběstačný. Bude mít svou vlastní mysl. Jakou roli pak budou mít lidé? Na tohle se dá nazírat různými způsoby. Klady toho, že všechno bude kontrolovat AI je například to, že systém všechny procesy bude řídit o mnohem líp. Nebude zde lidský faktor, protože právě on způsobuje zásadní problémy. Lidi se řídí svými zájmy, neboli řešení je subjektivní, a AI se bude řídit zájmu společnosti, řešení objektivní, tak aby řešení vyhovovalo systému.

Bude tedy vše nakonec řídit AI? Mým předpokladem je, že ano. Bude moci zvažovat a přijímat zásadní řešení v životě států, popř. světa. Bude tato řešení přijímat tak, aby to prospělo všem, což je zásadní pro společnost, protože jedinec by v tomto případě přijal řešení, které je výhodné jen pro něj.

Je to teda ten nejlepší způsob vládnutí, když je vše objektivní a zaměřeno na společnost? Myslím, že na tuto otázku si všichni musí odpovědět sami.